

Izhaja
vsakega 10. in 25.
v mesecu.

Naročnina do
konca leta 1926
30 Din.

Številka pošto-
čkovnega urada
Ljubljana 12.592.

Ljudska Samouprava

Glasilno gospodarstva, prosvete in politike.

Uredništvo
in upravnništvo:
Kočevje št. 18.

Telefon št. 5.

Oglasi:

mali beseda 2 Din,
sicer po dogovoru.
V uredniškem delu
vrstica Din 10.—

Vsebina: Nemci in mi. — K prazniku sv. Cirila in Metoda. — Država in „Orjuna“. — Dijaški Dom v Kočevju. — Tedenske vesti. — Dopisi. — Gospodarstvo. — Podlistek: Statuti NRS. — Inserati.

Nemci in mi.

Kočevje začetkom julija 1926.

Cilj vsake države je, da si poleg reda na znotraj osigura tudi varnost na zunaj. Osiguranje varnosti državnih mej in s tem svoje eksistence je najvažnejše vprašanje vsake države. Za najzanesljivejšo sredstvo v ta namen velja armada, vojska. Da tudi najboljša armada ni dovoljno jamstvo za osiguranje državne eksistence, je najbolji dokaz predvojna Nemčija, da ne navajam drugih vojaško silno močnih, toda propalih držav, dasi je močna armada sredstvo, ki sosedom vedno imponira. Ker pa ona ni absolutno jamstvo, je treba še drugih sredstev in od teh je prvo smotrena urejenost razmer s sosedmi. To je naloga mirovne armade, diplomacije. Ona pa mora danes vpoštevati, da države kot take niso več cilj in jedro, ampak le sredstvo, dočim je cilj in jedro vsake politike ljudstvo, narod. Države so le organizacijska sredstva narodov.

Vzpričo tega položaja je morda vprašanje, na katere narode mejimo, važnejše, kot pa vprašanje, na katere države pada naša meja. Dejstvo, da mejimo le na eno velesilo, Italijo, nas ne sme preslepiti, da ne bi videli, da mejimo na še eno velesilo, ki je znatno mogočnejša od Italije in to je — nemški narod. Tudi Avstrijska republika, na katero mejimo, je le njegovo sredstvo, njegova predpostojanka.

Nemški narod tvori v družini evropskih narodov krepko kompaktno naseljeno skupino 75 milijonov glav. Nemški narod nima niti kvalitativno niti kvantitativno nič manj iznajditeljev, osvajačev, organizatorjev, umetnikov, pisateljev, pesnikov itd. torej prvovrstnih, napredek človeštva ustvarjajočih talentov kot drugi evropski narodi. Zlasti pa se odlikuje nemški narod po visoki tehnični in organizacijski nadarjenosti in disciplini, katera slednja ne pripušča nesmotrenega tratenja energije, ki je zlasti lastno njih vzhodnim sosedom Slovanom.

Nemci so prevzeli prvo kulturo in civilizacijo od svojih zapadnih in južnih sosedov, starih Rimljanov, posredovano večinoma z mečem velikega frankovskega osvajača Karla Velikega, ki se je čutil kot rimski cesar, deloma pa od med njimi že preje naseljenih rimskih kolonistov, katerih sledi še danes v Južni in Zapadni Nemčiji neizpodbitno stojijo. Črta, ki jo potegnemo od Hamburga ob Labi navzdol čez Turingen oziroma ob zapadni češki meji na Donavo, tvori mejno črto, do katere segajo od romanske kulture in orga-

nizacije prepojena germanska oziroma nemška plemena. Z razdelilno pogodbo v Verdunu l. 843 so dobila ta plemena samostojnega skupnega vladarja, predhodnika pravih nemških cesarjev. Od Rimljanov prevzeti osvajaški duh in vojaška tehnika je kot dedščina bivših osvajačev in učiteljev ostala tudi v tej državi ter se je takorekoč avtomatično vrgla na vzhod, na Slovane, v splošnem pridno mirno kmečko ljudstvo, živeče brez višje državne organizacije pod svojimi župani. Kot je stari rimski osvajaški duh neprestano prekoračeval meje svojega območja in po osvojitvi koloniziral z dosluženimi vojaki in nadležnimi kmečkimi sinovi vse ozemlje od Italije tja do Atlantika, Črnega in Perzijskega morja, tako je sedaj isti v novi nemški državi vdomačeni duh avtomatično silil na slabši vzhod ter delal krvave pohode v Polabje in Obdonavje med mirne Slovane. Krinka pokristjanjenja, ker so bila ta ljudstva še pogani, je služila kot opravičilo nasproti ostali Evropi, zlasti tudi papežem. Odvišni sinovi nemških plemen so se zbrali na ta način pod zastavo drznega osvajača in ko so osvojili tujo zemljo, so jo po lestvici vojaških činov razdelili med seboj, vzdržujoč vojaško in upravno organizacijo. Za prvimi osvajači so prišli v osvojeno, toda po vojaških operacijah več ali manj prvotnega prebivalstva iztrebljeno zemljo še nadaljni nemški kolonisti, ki so morali voditi trojen boj: proti domačinom, proti zemlji in proti nadaljnim sosedom. Tako je nastal na vzhodu zgoraj naznačene črte Laba — Turingen — Donav nov tip Nemca, nemški kolonistični in osvajaški tip, trd tip, ki je v novó osvojenih in koloniziranih deželah (Brandenburg, Meklenburg, Pommern, Ostariki itd.) zrastel v večnem boju. To ni tip dobrodušnega in ljubeznjivega Južnega in Zapadnega Nemca meščana s staro tradicijo in finimi formami, ampak to je tip stujimi rasami mešanega Nemca-kolonista kmeta in vojaka, čigar krepke mišice hočejo brezobzirnega udejstvovanja in čigar ton je zapovedovalen, krepak, suh in kratek in čigar podton diši po konjskem hlevu. To je tip Prusa, pruskega junkerja, pruskega kmeta in meščana, katerega tipa nenavadno pristen predstavitelj je bil tudi kajzer Wilhelm II. Zapadnemu Nemcu kot zapadnemu Evropejcu je ta tip oduren, grob in neznošljiv, njegov ton ton parvenija.

Z zmago Prusov nad Avstrijo in Južno Nemčijo leta 1866 in nad francoskim cesarstvom l. 1870 ter s strtvijo notranjega upi-

ranja Bavarcev in Frankovske Nemčije je s pomočjo časopisja, šole in odgoje nove generacije v Nemčiji postal pruski tip preponderanten, merodajen. Obrenski in Južni Nmec sicer še danes smatra Prusa za kulturno manjvrednega, toda političnih posledic pa te razlike, kot kažejo povojni dogodki, ne bodo več rodile. Vsled zmage kolonističnega tipa med Nemci je smatrati Nemce za eminentno osvajačni narod. To je proklamiral nešteto krat pred vojno sam nemški in pruski cesar Wilhelm II. Cilj Hamburg — Bagdad je postal napol oficijelen cilj nemške predvojne politike, cilj vojne politike je pa bil zavojevati oziroma napraviti od Nemčije odvisno vso Evropo in ustvariti s tem Nemčijo, ki bi bila absolutna gospodarica sveta. Mišljenje, da so Nemci vsled zadnje njih vojne katastrofe opustili te svoje cilje, ki pomenijo za vse narode od Pas de Calais pa tja do Bagdada nemško nadvlado in zatiranje po vzorcu pruskih hakatistov na Poznanskem, bi bilo naivno.

Vendar pa ta nemški osvajaški duh ali imperializem ni tako strašen, dasi je v Evropi brez dvoma najnevarnejši. Osvajačnega duha so tudi drugi narodi a ne samo Nemci; oglejmo si samo govore Musolinija itd. Vsakdo hoče imeti rajše več nego manje in sosedska prijaznost ne gre preko lastnih interesov, zlasti v politiki ne. Opirajoč se na zgodovino ali na naravno pravo, kot komu bolje interesno prija, večina evropskih držav reklamuje dele svojega sosedu zase, ti pa zopet obratno. Iz tega kaosa nasprotujočih si interesov se ne bo rodilo nič dobrega že v dogledni bodočnosti Evrope, ako se ne vstvarijo na ta ali oni način Združene Države ali Združeni Narodi Evrope ali Panevropa, kjer bo vsakemu narodu zagotovljena eksistenca, posamezniku pa gospodarska možnost življenja. Ako veliki narodi ne pokažejo uvidevnosti in sloge, pride lahko osvajač, ki bo pod krinko teh idej zagotovil Evropi mir, sebi pa nadvlado. Od teh pa prihajata le dva resno v poštev: Nmec ali Rus, ali pa: Rus in Nmec. Eventuelni vspeh obetajoča kombinacija bi bila le zveza med obema. Vprašanje zmage ali ev. delitve plena je pa seveda zopet vprašanje zase, ki lahko pretvori Evropo v — puščavo.

Pri tem položaju in tako važnih vprašanjih naša država seveda ne more igrati odločilne vloge. Vendar pa jo splošni položaj, zlasti pa dejstvo, da leži na poti Hamburg — Bagdad in da je vzrastla deloma na ozemlju, ki je spadalo v nemško kolonizacij-

sko sfero, sili, da o teh dejstvih vodi temeljni račun tako v zunanji kot v notranji politiki. Ojačanje Nemcev pomeni faktično povečanje možnosti za vstvaritev nemških osvajalnih načrtov in torej logično povečanje nevarnosti za našo samostojnost. Preko tega dejstva se ne more tudi ob največji naklonjenosti Nemcem, ki jih sicer, kot rečeno, občudujemo v njih vsestranski sistematičnosti, vztrajnosti in produktivnosti.

Iz tega sledi, da se dobro razmerje med nami in Nemci zamore vstvariti le na eni bazi: tako tudi z dejstvi posvedočeno priznanje in upoštevanje naše države od strani Nemcev, da se iz njega lahko rodi zaupanje. Predpogoji v ta namen niso težki; vprašanje koroških Slovencev, ki jih odrezuje avstrijska državna meja od živega mesa našega naroda, ob količkaj dobri volji ne bo delalo prehudih preglavic kot tudi ne vprašanje resničnih nemških manjšin pri nas. Nasprotno nas pa gotova paralelnost političnih interesov naravnost veže, a naša in nemška gospodarska struktura direktno silita v dopolnjevanje in zvezo. Tudi psihično razpoloženje je na naši strani ugodno; na marsikaterem polju vidimo v Nemcih občudovane mojstre in njih mentaliteti je naš narod bližji kot pa katerikoli romanskega naroda. To dokazuje tudi neprestano naraščajoči uvoz nemške knjige v našo zemljo, ki prekaša že vse druge.

Vendar ne smemo biti preveliki optimisti. Preteklost je še preživa. Tudi niti, ki vodijo od nas na zapad, k nemškim sosedom, imajo v sebi krepko silo in življensko upravičenost. Toda vse te niti hranijo Nemci sami, čeprav morda nehote. Vsled tega je njih jakost odvisna v nemali meri baš od Nemcev.

Dr. S.

K prazniku sv. Cirila in Metoda.

Kršćanstvo je naslednik organizacije starega rimskega cesarstva. To je bila največja organizacija, kar jih je kdaj ustvaril človeški duh. Toda s časoma je dobila tudi ona svoje slabosti in to še pred nastopom krščanstva. Razlika je obstojala med Vzhodom s središčem Carigradom na eni, ter Zapadom, s središčem v Rimu, na drugi strani. Ko se je po tristoletnem boju končno krščanstvo le posrečilo dobiti odločujoč vpliv na to organizacijo in se takorekoč preplesti žnjo, je

prevzelo krščanstvo iste slabosti kot ta organizacija. Dočim je podvojenost rimske organizacije v delitvi cesarstva na Vzhodno in Zapadno cesarstvo s sedežem v Carigradu oz. Rimu prišla že leta 375 po Kr. do vidnega izraza, se je krščanstvo, ki ga je predstavljala bojujoča se Cerkev, še skozi stoletja trudilo, da vsaj na zunaj ohrani enotnost. Okrog srede devetega stoletja pa tudi videza ni bilo več mogoče ohraniti razlike med Rimom, kjer si je tamošnji škof lastil direktno nasledstvo Kristusa in s tem logično zvezano oblast, ter Carigradom, kjer niso priznavali rimskega absolutizma, zlasti pa ne po vzoru starih rimskih cesarjev si prisvojene absolutistične oblasti rimskega škofa, ampak so hoteli in faktično tudi vodili Vzhodne cerkvene škofije kolegijalno, po vzoru enakopravnih 12 apostoljev — ta bistvena razlika glede načela, kako naj se vodi cerkev, je baš v devetem stoletju prodirala bolj in bolj na dan ter je ni bilo več mogoče skriti. S pomočjo stare rimske organizacije, ki je tedaj stala pod vodstvom rimskega škofa — papeža, stvorjene države na Zapadu so namreč tako ojačale moč rimskega škofa, da je isti gladko zahteval od carigrajskih vodilnih cerkvenih krogov absolutno pokorščino in ker se ti niso hoteli podvreči, je nujno prišlo do boja, ki se je zrcalil tudi v razširjevanju krščanstva, to je katera vodilna ideja naj zmaga, ali absolutistična in rimskolatinska, ali grška s kolegijalnim vodstvom in torej logično z večjo samostojnostjo in nekako avtonomijo posameznih škofij oziroma patrijarhij.

In v to kritično dobo pada delovanje bratov sv. Cirila in Metoda med Slovani. Oba brata sta bila iz Makedonije, najbrže iz Soluna. Sv. Ciril, za tiste čase učenjak, se je preje zval Konstantin ter je razširjal krščanstvo po južni Rusiji, odkoder je pripeljal v domovino s seboj kosti od poganskih Rusov umorjenega sv. Klimenta. Kmalu po njegovem povratku je pisal moravski knez Rastislav, ki je vladal v Višehradu nad Donavo čez sedanjo Moravsko in Severno Ogersko do Donave, cesarju Mihaelu v Carigrad pismo, s katerim sporoča, da hočejo Nemci nariniti njegovi deželi latinsko krščanstvo pod vodstvom nemških duhovnov, njemu in njegovemu ljudstvu pa da bi bolj prijalo vzhodno krščanstvo z domačimi duhovniki in domačim bogoslužjem. Cesar Mihael se je tej prošnji z veseljem odzval, ker mu je otvarjala ugodne zvezne perspektive daleč na sever in sporazumno s carigrajskim patriarhom je poslal knezu Rasti-

slavu brata Cirila in Metoda, ki sta bila dobro veščta slovanskih dijalektov in po rodu najbrže tudi sama Slovana. Brata Ciril in Metod sta se odzvala vabilu, sestavila za slovanske glasove potrebno in odgovarjajočo abecedo (cirilico!) in prestavila sveto pismo in druge najpotrebnejše verske knjige na staroslovenski jezik ter sta se tako oborožena napotila na Velegrad. V najkrajšem času sta pokrstila vse ljudstvo v Rastislavovi državi in razširila svoje plodonosno delovanje tudi na češke in poljske Slovane. Položila sta s tem delovanjem glavni temelji h kulturni samostojnosti (pisava, pismeni jeziki) ter lastnemu narodnemu svečeništvu. Ob Donavi je jelá nastajati nova slovanska kultura in civilizacija s silno privlačno silo na Vzhod, Sever in Jug, to je vse področje od izliva Labe v morje do Jadranskega morja pa tja do Carigrada in Soluna ter notri v nepregledne ruske stepe, kot s Slovani naseljene zemlje.

Ta pokret pa ni bil vseč sosednim nemškim plemenom, združenim od verdenske delitvene pogodbe (l. 843) dalje pod posebnim cesarjem Ljudevikom Nemškim, knezom in njih duhovništvu, ki je v delovanju Cirila in Metoda v sosedni deželi na podlagi njim tujega jezika videlo izgubo možnosti razširitve lastne oblasti. Ta duhovščina je tožila brata v Rimu, češ da razširjata carigrajski cerkveni duh po teh krajih mesto pravega rimskega. Papež jih je pozval v Rim in brata sta se pozivu odzvala, vzela s seboj kosti sv. Klimenta, šla skozi slovanske kraje ter po poti maševala in pridigovala. V Rimu sta razkazala svoje delovanje in papež Hadrijan II. je potrdil in blagoslovil njih delovanje in odobril tudi slovansko bogoslužje. Metoda je papež posvetil v škofa, očitno računajoč, da tako priveže brata bolj na Rim kot na Carigrad. Predno sta brata odšla iz Rima, je Ciril 14. februarja 869 umrl, star 42 let. Metod se je nato kot moravski škof povrnil v Velegrad. Kneza Rastislava ni več našel; med tem so namreč vdrli Nemci v deželo in ko jih je on užugal in napodil, mu je padel v hrbet njegov nečak Svatopluk kot tajen zaveznik Nemcev, ga zvalil v zasedo in ga izročil Nemcem. Ti so mu iztaknili oči ter ga vtaknili v samostan. Toda prijateljstvo med Nemci in Svatoplukom se je kmalo razbilo, ker je manjkalo obojestranskega zaupanja. Nemci so se polastili Moravske, Nitranske in Svatopluka ter drli uboge Moravce, ki so se

Statuti Narodne Radikalne Stranke

usvojeni na Zemaljskoj Radikalnoj Konferenciji održanoj 21. i 22. novembra 1911. god. u Beogradu, i izmenjeni u sednicama Glavnog Odbora Radikalne Stranke iz cele zemlje, održanim 25., 26., 27. i 28. septembra 1920 godine u Beogradu.

(Nadaljevanje.)

IV.

Skupovi strankini.

Član 46. — Skupovi su strankini Zemaljske Skupštine i mitinzi, mesni, srezki i okružni zborovi i okružne konferencije.

A. Zemaljske skupštine i mitinzi.

Član 47. — Najvišu partisku vlast ima Zemaljska Radikalna Skupština.

Ona se drži svake četvrte godine u prestonici ili u kom drugom mestu. Saziva je Glavni Odbor posebnim proglašom, u kom će biti poredana kad će se držati i mesta gde će se držati, označen i dnevni red.

No, zemaljska se skupština može sazvati i u vanredni saziv, kad god nadje za potrebu Glavni Odbor.

U sastav zemaljske skupštine ulaze svi članovi Glavnog Odbora, aktivni ministri radikali, narodni poslanci radikali, predsednici okružnih radikalnih odbora, po jedan izaslanik svakog sreskog odbora, koga oni izaberu, i izaslanici mesnih odbora varoši, koje zasebno biraju narodne poslanike u broju koliko poslanika biraju.

Izabrani izaslanici moraju imati punomoćija svojih izbornih tela.

Član 48. — Čim se sakupe članovi Zemaljske Skupštine ulaze svi članovi Glavnog Odbora pod predsedništvom predsednika dotadašnjeg Glavnog Odbora, konstituiraće se, izabравši predsednika dva potpredsednika, četiri sekretara i po jednog overača zapisnika iz svakog okruga.

Ovako konstituira Zemaljska Skupština pristupa radu.

Član 49. — Zemaljska Skupština može raditi samo one poslove, koji su ovim statutima predviđeni i obeleženi dnevnim redom, koji je Glavni Odbor utvrdio. No, u dnevni

red mogu ući sva pitanja, čija rešenja pismenim aktom na prvoj sednici, odmah posle konstituisanja skupštine, zatraže najmanje tri-deset članova skupštine. Ova će se pitanja stavljati na kraju dnevnog reda, koji je Glavni Odbor utvrdio. O stavljanju njihovom na dnevni red ne može biti diskusije.

Član 50. — Sednice Zemaljske Skupštine drže se sa onoliko članova koliko ih na sednicu dodje. Na Zemaljskoj Skupštini mogu govoriti i rešavati samo članovi skupštine. Govoriti mogu samo dva puta o jednom pitanju. Reč se dobija od predsednika. Govornicima, koji bi vredjali svojim govorom ma koga člana skupštine, ili izlazili iz granica, koje zakon o zborovima propisuje, kao i onima, koji bi se udaljavali od središta, koji je na dnevnom redu, predsednik je vlastan zakratiti reč.

Po iscrpljenju liste govornika predsednik stavlja pitanje na rešenje. Glasa se ustajanjem ili sedenjem ili pojedince. Poimenično glasanje vrši se svagda kad to predsednik nadje za

konečno vzdignili kot en mož ter v odločilni bitki pred Velegradom Nemce skoro do zadnjega moža pobili. Ko se je vrnil Metod iz Rima oz. Panonije, je našel že Svatopluka, ki se je zvezal s češkim knezom Borivojem in se oženil z njegovo sestro. Z združenimi močmi sta odbila Nemce. Nato je Metod krstil kneza Borivoja, spreobrnil v krščansko vero celo češko ljudstvo. Ko so ga Nemci zopet zatožili v Rimu kot krivoverca, je šel Metod v Rim in razložil svoje delovanje, nakar ga je papež Ivan VIII. postavil za moravskega nadškofa in odobril bogoslužje v slovanskem jeziku. Na tej podlagi je ustvaril Metod enotno narodno bogoslužje in narodno svečeništvo. Ne malo z njegovo pomočjo se je Svatopluk državno utrdil in razširil svojo državo globoko v Polabje in današnje Poljsko, kjer je tudi sv. Metod vžgal krščansko vero na narodni podlagi, nadalje v Panonijo vse do Drave. S pomočjo vere je ustvaril Svatopluk mogočno državo, ki je kljubovala vsem sovražnikom, zlasti Nemcem ter obetala združiti vse Slovane tja do ruskih step na enotni kulturni in državni podlagi.

Medtem je umrl sv. Metod l. 885 na Velehradu, čigar razvaline se severozahodno od Požuna vidijo še danes. Svatopluk je po njegovi smrti zagrešil težko zgodovinsko napako, da je za njegovega naslednika postpostavil Nemca Wihinga, ki je jel preganjati slovansko bogoslužje in vpeljevati latinsko. Svatopluk je to mirno trpel. To je izpodneslo njegovi državi po njegovi smrti (894) temelj, na katerem je slonela, to je nacionalni in verski temelj.

To je vodilo do razdora s Čehi pod njegovimi nasledniki in do popolne latinizacije cerkve v teh krajih. Baš vsled te temeljne napake Svatoplukove sega danes latinizacija do Rómunov in Rusov. Slovanski duhovniki so se za časa teh bojev, v kolikor niso pomrli, izselili v sosedno Hrvatsko in Bolgarsko, kjer so jih z veseljem sprejeli, kjer še danes obstojajo glagoljaši (na dalmatinskih otokih) in slovansko bogoslužje. Ostala je tudi cirilica kot eminenten dokument samorasle pradavne slovanske kulture. Ostalo pa je še nekaj: nauk, da kdor zaničuje se sam in ne ceni svojega, domačega in svojih bratov, da postane podlaga tujčevi peti. S.

Država in „Orjuna“.

Vsak omikan in civiliziran narod ima svojo idejo, svoje cilje, svoj namen. Kdor narod v razvoju te ideje, njegovih ciljev, njegovih namenov moti, je njegov škodljivec, in ako je narodni organizem zdrav, ga bo odstranil, izločil, ker tak škodljivec moti njegovo enotnost, ovira nastanek enotne narodne volje in hotenja in s tem ovira tudi normalni razvoj.

Sredstvo za doseg narodnih ciljev je narodna država. Ona sama ne more delovati, ampak deluje po svojih organih, uradnikih, policiji, vojski. Njena oziroma njih naloga je gojiti in pospeševati enotnost ljudske volje, predvsem pa čuvati nad narodno idejo, ki je temelj državi, to je pri nas v naši državi — nacionalna ideja. Žnjo je naša država nastala, na njej stoji in žnjo — pade. Naša država je narodna država kateksochen, ona je najvišji organizatorni izraz narodne ideje, ki ji je dalo življenje in življensko upravičenost, in na tej podlagi je država najvišja organizatorna kulturna, gospodarska in upravna skupina ljudstva.

Kdor si glede teh pojmov ni na jasnem, ga obžalujemo. Ako je tak nezaveden človek samo član ljudstva brez vpliva na javnost — Bog žnjim. Plava itak z večino ali diktirano skupno voljo. Obstojajo pa v našem narodu kot plod preteklosti tudi deloma domači zapeljani, napačno vzgojeni ali zlobni, deloma pa tujerodni individui, ki dobro kapirajo nacionalno bistvo naše države, in ne usmerjujejo svojega delovanja v ojačevanje skupne narodne volje in državno-nacionalne ideje, ampak vedoma v nasprotno razdirajočo smer. Mesto da bi poveljne rane celili, stišavali strasti in ubirali državljane v harmonično sodelovanje in vstvarjanje, hujskajo ti ljudje vedoma razred proti razredu, brata proti bratu, zabavljajo na državo in razpihujejo v javnosti vsako malenkost v slona z očitnim namenom, da bi diskreditirali obstoječe, predvsem novo državo in njeno idejo. Prozorne javkarije takih ljudi čitamo in slišimo lahko vsak dan. Stara Avstrija je vstvarila za nje „Prügelpatent“; iz strahu pred njim je postala večina vzorni patriotje. V naši državi imamo pa toliko svobode po Vidovdanski ustavi in razmere očitno tako krepko ustaljene, da smatrajo isti funkcionarji, ki so pod

Avstrijo „Prügelpatent“ krepko uporabljivali, kot v tiskovnih in hujskaških stvarih nezdržljiv z ustavo. Podzemnega šuntanja in spodkopavanja pa naši javni funkcionarji večinoma itak ne vidijo. Quod non est in actis, non est in mundo! In božja in druga previdnost že zato skrbe, da ne pride preveč v spise.

Pri takem položaju, ko v stvareh, ki gredo do živčevja države, njene naprave odrekajo, je razumljivo, da zdrav naš narodni organizem avtomatično reagira in vstvarja iz sebe organizacije, ki naj ščitijo njegov najvišji, bitni interes. Njih naloga je, podpreti državo v njenem slabotnem funkcioniranju, podpreti tudi njeno avtoriteto in storiti vse, vštevši legalno izločitev nesposobnih ali zlobnih funkcionarjev iz državne uprave, da bo funkcioniranje države točno, njena avtorifeta visoka in absolutna. Njeno delovanje mora torej iti paralelno in ne proti državi.

Iz teh vidikov presojava tudi idealni pojav mladinske organizacije „Orjuna“, pa tudi njen incident na Vidovdan v Prešernovi ulici v Ljubljani. „Orjuna“, vstvarjena in vodena v jačanje nacionalne ideje in povzdige veljave državne avtoritete, je zdrav pojav narodnega organizma.

Dijaški Dom v Kočevju

čigar slikovito in zdravo lego prinašamo spodaj, je imel dne 30. maja 1926 svoj letni občni zbor v društvenih prostorih, čigar potek prinašamo v glavnih potezah, da se vidi društveno delovanje.

Po ugotovitvi formalnosti predsednik Dr. Ivan Sajovic poroča:

„Sedanji odbor je prevzel svoje posle od prejšnjega odbora šele koncem avgusta 1925, ker je bilo treba zaključiti vse prejšnje poslovanje. Ko sem prevzel predsedniške funkcije, mi je bila prva in glavna skrb, da preuredim celotno poslovanje tako, da bo odgovarjalo društvenim razmeram. Uvedli smo ameriški poslovni red in knjigovodstvo. Kot pri vsakem delu, sem se obrnil tudi tu na strokovnjake. Tako so tudi pri uvedbi novega poslovnega reda požrtvovalno sodelovali odborniki gg. bančni ravnatelj Rudolf Gulič, prokurist J. Ilc in davčni upravitelj Cirk, ki jim ob tej priliki izrekam svojo zahvalo.

potrebno, ili kad to zatraži najmanje trideseterica članova skupštine. Smatra se za rešenu stvar, ako je za istu glasala većina prisutnih članova. Smatraće se da su na odluke skupštinske pristali i svi oni, koji nisu bili na skupštini.

Član 51. — Pred Zemaljsku Skupštinu svagda se iznosi izveštaj o stanju kasa strankinih u zemlji. Ove izveštaje podnosi skupštini na pismeno Glavni Odbor, odmah čim se Skupština konstituše.

Ako Glavni Odbor nadje za potrebno, izveštaj o stanju stranke, kao i referate o političkim prilikama u zemlji i na strani, mogu podneti skupštini i naročito za to od strane Glavnog Odbora odredjeni referenti.

Član 52. — Čim se Zemaljskoj Skupštini podnesu izveštaji o stanju stranke i strankinih kasa, iz skupštine se izbira odbor od pet članova, koji će odmah proučiti podnete izveštaje i skupštini činiti na pismeno predloge da se prime ili odbace. O tim predlozima može se debatovati najviše jedan dan. Govornici, koji nisu stigli da, po prijavljenom

redu, održe svoje govore o tim predlozima, mogu ih predložiti napisane, pa će ući u izveštaj skupštine. Kad će se u toku toga dana zaključiti debata o tim predlozima i pristupiti odluci, odlučuje sam predsednik skupštine, ali ne može nikad biti ranije od svršenog petog časa po podne toga dana, kad se o tim predlozima debatovalo.

Izbor ovih pet članova skupštine za proučavanje izveštaja Glavnog Odbora vrše predsednici okružnih odbora, koji se na skupštini nalaze, i taj izbor saopštavaju na pismeno skupštini. Čim se to svrši, izveštaji se predaju tom odboru na rad.

Član 53. — O radu Zemaljskih Skupština sekretari vode zapisnike, po sednicama. Ali, ako Glavni Odbor nadje za potrebno mogu rad skupštinski beležiti i stenografi.

Član 54. — Posle donesene odluke skupštinske o izveštajima Glavnog Odbora, pristupa se izboru članova za nov Glavni Odbor. Listu dvadesetpetorice članova za Glavni Odbor sastavlja predsedništvo skupštine sa predsednicima okružnih odbora, koji se nalaze

na skupštini. Ako skupština ovu listu ne primi, pristupiće se poimničnom glasanju listama, na kojima će svaki član skupštine ispisati dvadesetpet kandidata. Kandidati, koji pri ovom poimničnom glasanju ne budu imali većinu prisutnih članova, smatraće se za neizabrane, a na njihova mesta biraće se na ovaj isti način drugi kandidati, dok se ne izberu dvadesetpetorica članova Glavnog Odbora.

Izbor ovih dvadesetpetorice članova Glavnog Odbora zajedno sa članovima, koje okružni odbori budu izabrali, i sa članovima, koje prestonički mesni odbor daje, objaviće se odmah preko glavnog organa strankinog.

Član 55. — Zemaljska Radikalna Skupština je vrhovni predstavnik stranke. Ona rešava o izmenama programa i statuta i konačno raspravlja sva sporna načelna pitanja. Ona pregleda rad Glavnog Odbora, pa ili mu daje razrešnicu, ili ako nadje da je radio nepravilno, kažnjava ga, prema veličini pogreške, izjavom nezadovoljstva ili isključenjem iz stranke. Ona bira nov Glavni Odbor.

Lansko leto je imel zavod prostora za 49 učencev. Tekom počitnic se je s preureditvijo prostorov število praznih mest zvišalo na 62, ki so se ob začetku šolskega leta tudi izpopolnila. Tekom leta smo morali radi pomanjkanja prostorov odkloniti 15 prosilcev.

Že takoj v začetku sem postavil princip, da se mora pedagoško vodstvo popolnoma ločiti od uprave. Pedagoški vodja je bil g. prof. Polovič, ki bo podal svoje poročilo. Pomagal mu je g. prof. Sivec. Tako je nadzorovalna služba popolnoma ločena in uživa svojo avtonomijo, ki je direktno podrejena predsedstvu.*

Pedagoški vodja g. prof. Polovič poroča, da je bilo v zavodu 60 gojencev. Napredek v šoli je bil dober in popolnoma zadovoljiv. Vedenje gojencev v zavodu in v šoli je bilo brezprikorno. Zdravstveno stanje gojencev povoljno, nalezljive bolezni ni bilo, razun nekaj slučajev influence, ki je šla povsod po deželi. Podlaga vzgoje je bil hišni red, ki se je izkazal, da je dober. Nadzorstvo se je vršilo v redu. Vzgojna načela so predvsem gojitev čuta kolegijalnosti, primerna svoboda in velika dobrohotnost.

G. predsednik se še posebej zahvali gospodu gimn. direktorju Burgarju, ki je z besedo in dejanjem zelo podpiral društvena stremjenja. Pedagoško poročilo se soglasno odobri. —

Gosp. podpredsednik ravnatelj Burgar poroča, v koliko je društvo vršilo svoj namen, izražen v svojih pravilih o pomaganju revnim učencem. Na lanskem občnem zboru se je poudarilo, da je treba posvetiti v tem pogledu večjo pozornost. Odbor je res več revnim gojencem znižal hranarino, v kolikor so razmere dopuščale. Poleg tega se je na gimnaziji ustanovil podporni fond za revne dijake, kamor se steka denar od raznih prireditvev in naklonil. Glavni delež ima mestna občina, ki je na pobudo g. mestnega župana in našega predsednika naklonila temu fondu

Član 56. — Vanredne Zemaljske Skupštine mogu raditi samo one poslove, koji su od strane Glavnog Odbora utvrdjenim dnevnim redom obeleženi.

Odredbe ovih statuta za rad na redovnim Zemaljskim Skupštinama važe i za ove vanredne skupštine.

Član 57. — Glavni Odbor može sazivati i mitinge, kad god za potrebno nadje.

Ovi se mitinzi mogu držati na celu zemlju ili za pojedine krajeve, kako to Glavni Odbor odluči.

Na mitinzima se radi samo po napred od strane Glavnog Odbora utvrdjenom dnevnim redu, a sazvatim mitinzima predsedavaće predsedništvo Glavnog Odbora, ili lica koja Glavni Odbor odredi.

Rad mitinga saopštavaće se preko glavnog organa strankinog.

B. Mesni, sreski i okružni zborovi.

Član 58. — U svakom mestu, u kom postoji mesni odbor, drže se mesni radikalni zborovi. U varošima, koje imaju pododbore,

lepo vsoto 5000 Din. Zahvali se g. predsedniku kot mestnemu županu in poročilo se vzame odobruje na znanje.

G. predsednik preide na drugi del svojega poročila: društveno gospodarstvo. V tem oziru je moja glavna skrb, da se čimprej iznebimo dolgov, da pomnožimo inventar in zvišamo udobnosti, ki jih naj nudi zavod svojim gojencem. Popravili smo gospodarsko poslopje, preuredili vrt, imamo sedaj lepe shrambe za poljske in druge pridelke. Vodi poseben upravitelj, ki pa brez predsednikovega podpisa ne sme izdati nobenega denarja. Točno knjigovodstvo, pametno gospodarstvo in točno nadzorstvo je povzročilo, da je postalo gospodarstvo zanesljivo aktivno. — Glede službenega osebja so se tekom leta izvršile nekatere važne izpremembe. Delo je točno razdeljeno in vsak je odgovoren za svoje posle. Dvakrat na teden pride šivilja, kupili smo šivalni stroj, klavir in nakupili za približno

Dijaški Dom v Kočevju.

40.000 Din novega inventarja. V hlevu ima pet krav mlekaric, enega konja ter devet prešičev.

Iz blagajnikovega poročila se razvidi, da je društvo aktivno, vodijo se blagajniške knjige v najlepšem redu.

G. tajnik Ilc poroča, da je odbor imel deset sej; društvo šteje enega častnega, dva podporna in 25 rednih članov. Dopisov

drže se zborovi za svaki kraj, u kom mesni pododbor postoji, kao što se drži mesni zbor za celu takvu varoš.

Ove zborove sazivaju mesni odbori, odnosno mesni pododbori redovno svake četvrte godine, ili po naredbi Glavnog Odbora, ili kad to mesni odbori, odnosno pododbori za potrebno nadju, naročitim proglasima, u kojima će biti svagda naznačen dnevni red.

Na njima imaju prava sudelovati svi članovi stranke jednog mesta, odnosno jednog kraja.

Član 59. — U svakom srezu, u kom postoji sreski odbor, drže se sreski radikalni zborovi. Ove zborove sazivaju sreski odbori po naredbi Glavnog Odbora ili, kad sreski odbori po naredbi Glavnog Odbora ili, kad sreski odbori za potrebno nadju, naročitim proglasima, u kojima će svagda biti označen dnevni red. Na njima sudeluju svi članovi stranke jednog sreza.

Mesto gde će se ovi zborovi držati određuje sreski odbor. (Nadaljevanje prih.)

je društvo prejelo 113. Poročilo se soglasno odobri.

3. Nakup Venuševe hiše. „Dejstvo da smo med letom vsled pomanjkanja prostora morali odkloniti gojence, je dalo pobudo nekaterim odbornikom“, poroča gospod predsednik, „da so prišli z idejo, da bi kupili Venuševo hišo, ki je bila naprodaj. Z ozirom na okoliščino, da smo Slovenci našli staro poslopje „DD“ v skrajni zane-marjenosti in da je bilo do golega zidovja vse obnoviti ter iz enonadstropne hiše s podigo novega nadstropja, napravo nove strehe itd. itd. napraviti palačo, je naprtilo društvu težke materialne žrtve že v prejšnjih letih, vsled česar sem ideji novih težkih investicij stal dalj časa nekoliko skeptičen nasproti. Ko sem pa vse premislil in prevdaril, sem pustil ogledati hišo po strokovnjakih in konečno, ker je to poročilo izpadlo ugodno, cena pa ni bila previsoka, sem se odločil ter per circulandum prašal društvene odbornike. Ti so pristali. Sklenil sem nato 6. aprila 1926 pogodbo za hišo z vrtom, 24. maja 1926 sem pa po predidoci pooblastitvi odbora kupil še nadaljni okrog hiše ležeči svet, da se nam kdo ne vsede pred nos. Tako smo društveno posestno stanje z odborom razširili in zaokročili, da je veselje pogledati. Venuševo hišo sem dal takoj prekriti ter pustil tudi izvršiti takoj vsa kleparska dela. Treba bo sedaj vso na zunaj in znotraj in okrog nje prebeliti in našim svrham primerno preurediti, s čimur bo imelo društvo prostora za 120 gojencev v lepih, visokih, zračnih in suhih sobanah na naj-

lepšem kraju v Kočevju, zaokroženem kot mladinsko kraljestvo zase. Program, ki nas je vodil pri tem, je, da napravimo iz obeh palač in s prezidavo enega izmed gospodarskih poslopij velik moderen inštitut z vsemi taki napravi potrebnimi potrebščinami in da tako v našem dvojezičnem, industrijsko, trgovsko in obrtno naprednem Kočevju damo čim večjemu številu učeče se mladine priliko, da vidijo praktično življenje v njegovem snovanju, obenem pa da so fizično in moralno v zanesljivi oskrbi, glede učenja pa pod sistematičnim napredkom. Iz naših gojencev moramo vstvariti življenja se veseleče resne mlade može, ki naj bodo v poznejšem življenju kažipot v vstvarjanju, v resnem, tihem delovanju in snovanju, tako kot jih zahteva in pričakuje bodočnost našega naroda. Na občnem zboru je sedaj, da te načrte in nakupe odobri, na nam pa, da jih stopnjema realizujemo.“ (Odobranje.)

Pri nato sledeči debati vsi govorniki povdarjajo srečno misel in izpeljavo teh načrtov in nakupov, na kar se isti soglasno odobre in predsedstvo z odborom pooblasti, da jih realizuje, v kateri namen se votirajo tudi potrebni krediti.

Prof. Polovič predlaga nato med slučajnosti občnemu zboru naj imenuje društvo Velikega župana gospoda Dr. Vilka Baltiča častnim društvenim članom za nevenljive zasluge, ki jih je gospod Veliki župan iz-

kazal društvu s tem, da je ob prevratu s času in položaju primernimi ukrepi rešil društveno imovino za statutarne društvene svrhe, ker bi bilo sicer šlo premoženje v svrhe državne socialne skrbi. Se soglasno ob ploskanju in „Živijo“ klicih sprejme.

Ker se nihče več ne oglasi k besedi, zaključni predsednik smotreno vzpeli občni zbor z zahvalo na udeležence.

Tedenske vesti.

Osebne vesti. Predstojnik okrajnega sodišča v Kočevju gospod Jakob Jerman je imenovan deželno-sodnim svetnikom na istem mestu. Iskreno čestitamo! — Gosp. prof. Andrej Plečnik realne gimnazije v Kočevju stopa v pokoj. Žnjim izgubi zavod odlično učno moč, učenci pa vzornega učitelja, vzor moža-humanista. — Umrl je v Ptujju dr. Fran Jurtela, odvetnik in narodni ter gospodarski prvoboritelj ptujskih Slovencev, mož poštenjak in značaj. Naj mu bo slovenska zemlja lahka!

Gottscheer Zeitung z dne 10. m. m. št. 17 je prinesla to-le debelo tiskano zahvalo: „Endlich erreicht! Die Bemühungen des Herrn Abgeordneten Škulj hatten den Erfolg, dass das Ministerium des Innern den freien Gebrauch der deutschen Sprache bei der politischen Behörde für den Gottscheer Bezirk laut besonderen Erlasses, der bereits in Kraft getreten ist, gestattet! Parteien, die der Staatssprache nicht genügend mächtig sind, bedürfen somit nicht mehr der Vermittlung eines Dolmetsches, sondern können mit der Behörde in der deutschen Sprache verkehren.“

Wir atmen erleichtert auf. Herrn Abgeordneten Škulj, der trotz Gegenströmungen des Herrn Dr. Sajovic für unsere gerechte Sache unerschrocken und mit Erfolg eingetreten ist, bringen heute Stadt und Land die Gefühle wärmsten Dankes entgegen!“

To ponatiskujemo brez komentara v vednost slovenski javnosti, da ne pozab zlasti kadar se bo SLS voditeljem zahotelo govoriti Slovincem — v imenu slovenskega naroda!

Na državni realni gimnaziji v Kočevju je bil ob koncu šolskega leta sledeči učni uspeh: V I. razredu je izdelalo od 46 (16) učencev z odličnim uspehom 5 (3), s prav dobrim 7 (2), z dobrim 21 (8), z zadostnim 10 (3); razredni (ponavljalni) izpit imajo 3 učenci. V II. razredu je izdelalo 54 (14) učencev z odličnim uspehom 5 (2), s prav dobrim 6 (3), z dobrim 19 (3), z zadostnim 12 (2); razredni izpit je dovoljen 8 (3) učencem. Niso izdelali 3 (1) učenci. 1 učenec je neizprašan. V III. razredu je izdelalo od 41 (6) učencev: z odličnim uspehom 1, s prav dobrim 10 (2), z dobrim 11 (2), z zadostnim 10 (2); razredni izpit ima 8 učencev; 1 učenec ni izdelal. V IV. razredu je izdelalo od 27 (6) učencev: s

prav dobrim uspehom 3 (1), z dobrim 20 (5), z zadostnim 4. Vsi učenci IV. razreda morejo prestopiti v V. razred. V V. razredu je izdelalo od 23 (4) učencev: s prav dobrim uspehom 4 (1), z dobrim 12 (2), z zadostnim 7 (1). V VI. razredu je izdelalo od 16 (3) učencev: s prav dobrim uspehom 4, z dobrim 9 (2), z zadostnim 2. 1 (1) učencu je dovoljen razredni izpit. V VII. razredu je izdelalo od 15 (2) učencev: s prav dobrim uspehom 3 (2), z dobrim 10, z zadostnim 1; 1 učencu je dovoljen razredni izpit. Poleg tega sta polagala kot privatista čez VII. razred izpit 2 učenca, od katerih je 1 izpit položil, enemu pa je dovoljen razredni izpit. — Števila v oklepaju značijo učenke. — Celotni uspeh je naslednji: Od 222 (51) rednih učencev je izdelalo: z odličnim uspehom 11 (5) [5%], s prav dobrim 37 (11) [17%], z dobrim 102 (22) [45.5%], z zadostnim 46 (8) [20.75%]; razredni izpit ima 21 (4) [9.45%] učencev; niso izdelali 4 (1) [1.8%] učenci. 1 [0.5%] učenec je neizprašan.

Vsesokolski kongres v Pragi, katerega so se po zastopstvih udeležili vsi slovenski narodi in prijatelji Slovanov, so bratje Čehi v pristno-češkonarodnem štilu in sijaju, kakršnega ne pomni sokolska zgodovina. Pristrčno so bili sprejeti zlasti Jugoslovani, od katerih imamo ravno Slovenci s Čehi najbližje in najtrdnjše vezi, — pa tudi pod vrlim našim Murnikom vzgojene telovadne sokolske vrste, katere prav nič ne zaostajajo za preskušeni vrstami čeških sokolov.

Slavnostim je poleg zaslužnega predsednika Masaryka prisostvoval in manifestiral takorekoč cel češki narod in predstavniki cele njih vrle države.

Dopisi.

Kočevje. Gojenci Zavoda slepih v Kočevju so letos po inicijativi gospoda Joška Jakliča, šolskega vodje na zavodu, na izvanreden način proslavili Vidovdan. Položili so obračun o svojem in svojih učiteljev trudu ter so v ta namen priredili vokalni in inštrumentalni koncert v hotelu Trst, v kateri namen jih je specialno izobrazilo gdč. Klara Verhunčeva. Strumen brezhiben nastop celega zbora, čudovita ubranost nežnih ali vendar krepkih glasov s komaj čutnim podtonom daleke tuge, so nabito polno dvorano in galerijo hotela Trst kar elektrizirali. Ploskanje se ni moglo poleči. Slepí gojenec Adolf Starovašnik je vodil nastop s citrami, gojenka Terezija Lorenčič je proizvajala krasne klavirske točke, solovloge sta pa peli gojenki Elvira Zadravec in Anica Červec. Občinstvo je deloma z vzklikanjem dalo duška silnemu vtisu, ki so ga napravili slepi umetniki in umetnice nanj. Nič manj pozornost pa ni vzbujalo vprašanje, koliko truda in železne potrpežljivosti je bilo treba vložiti, da se iz slepcev, ki

ne vidijo niti not niti dirigenta, vstvari tak precizen zbor. In tu se je obrnila pozornost publike na požrtvovalno učiteljico tega zbora, gdč. Klara Verhunčeva, jo živahno akklamiralo ter jo odlikovalo s par krasnih iz publike ji izročeni šopkov vrtnic ter nageljnov. Na inicijativo gospe Jakličeve so potem narodne kočevske dame (Banova, Burgarjeva, Ilceva, Kajfeževa in dr. Sajoviceva) slepe pogostile. Cel večer je zapustil globok vtis v kočevski javnosti.

Novilazi. Častno občanstvo je podelila naša občina gospodu Juriju Springerju, posestniku in trgovcu v Novihlazih 18, za dvajsetletno vzorno njegovo županovanje. Čestitamo!

Preže. Tu okrog se klati volčje krdelo, ki je pri nas in v Brigi raztrgalo posameznim posestnikom (Poje, Jurkovič, Gladič) že več ovac. Upamo, da nas požrtvovalni kočevski lovci kmalu rešijo nadloge.

Polom. Kočevski „Gesangverein“ je priredil dne 29. t. m. izlet v Polom, kjer je bil sprejet z govori itd. Ljudje, ki jih ni videti v kočevski mestni cerkvi, so šli v Polom, enako kot v Dragi, najpreje v cerkev. Seveda iz same navdušenosti za „Gesangverein“ in njegove statute. Prebivalci smo se bali, da nam prinesejo šarlah, oblasti seveda niso imele te skrbi.

Novomesto. Gospod Pavle Homan, urednik Lj. S., Kočevje. Izvolite natisniti v smislu člena 26 zakona o tisku z uvaževanjem določb člena 27 citiranega zakona nastopni popravek:

„Radovan Ogrinc, vodja kurilniške ekspozičure v Novem mestu, do sedaj ni bil premeščen iz Novega mesta, ker je za njegovo premostitev merodajna Generalna direkcija državnih železnic v Beogradu.“

Premestitev nadkurjača Josipa Sever iz Novega mesta je pa izvršila podpisana direkcija v interesu službe.“ Za Direktora: Schneller.

Gospodarstvo.

Gospodarske težkoče kočevskega okraja. Splošno krizo in pomanjkanje dela ter denarja občutijo zadnje dve leti ne samo posamezniki, temveč cele države in pokrajine. Vendar so nekateri kraji hujše prizadeti kot drugi. Z gotovostjo lahko trdim, da je malokateri okraj v gospodarskem oziru na slabšem nego kočevski. Ni pa pri tem toliko krivda ljudstva, marveč bo ista v glavnem ležala na njihovih voditeljih, ki sami niso tako revni kot je ljudstvo v okraju. Z začudenjem človek opaža, da kočevski Nemci nimajo skoro nobene gospodarske organizacije, če izvzamemo par razpuščenih, od katerih pa splošno ljudstvo ni imelo koristi, zato je tudi prišlo do razpusta.

Kdor pozna ljudi in kraje ve, da se Kočevjarji ne preživljajo z obdelovanjem zemlje, temveč jih živi le krošnjarstvo in Amerika. Oboje se je pa v zadnjem času zelo omejilo, vsled česar trpi ljudstvo hujše kot dru-

Glavnica . . . 3,000.000 Din
Rezerve proti . . . 700.000 „
Stanje vlog ca 20,000.000 „

Brzjavni nasl.: Merkantilna

Telefon interurban:

Kočevje št. 3 - Ribnica št. 4.

MERKANTILNA BANKA

centrala KOČEVJE, podružnica RIBNICA

kupuje in prodaja dolarje in druge valute, vrednostne papirje, srečke itd. Izvršuje nakazila in vnovčenje v tu- in inozemstvu. Izvršuje vsa v bančno stroko spadajoča posla. Zveza z Ameriko.

Je dragevolje strankam na razpolago brezplačno z informacijami glede kateregakoli denarnega posla.

Obrestovanje vlog do dneva pologa do dneva dviga:

brez odpovedi 5%
na 1 mesečno odpoved 6%
na 3 mesečno odpoved 7%
na 6 mesečno odpoved 8%

Rentni in invalidski davek plača banka sama.

Uradne ure: od 1/9. do 12. predpol. in od 3. do 5. ure popoldne.

god, koder niso bili navezani na ta vir dohodkov, vsled česar je bodočnost kočevskega ljudstva zelo ogrožena. Resnica je, da zemlja tukaj ni rodovitna ter je treba truda in znoja, predno se kaj pridela. Ker pa ne uspevajo vsled mrzlega podnebja vsi sadeži kot drugod, je prebivalstvo navezano na uvoz življenskih potrebščin — za kar je pa treba zopet denarja. Živinoreja je vse premalo razvita. Privatni gozdovi so že zelo izsekani; to pa so edini viri dohodkov tukajšnjega prebivalstva. Posledice tega so, da je bilo že marsikatero posestvo vsled opisanih težkoč in slabega gospodarstva prodano na dražbi. Celotno vrsto pa čaka v doglednem času ista usoda.

Pred kratkim sem se razgovarjal z nekim priseljenim Slovencem, kateremu gre tu zelo dobro. V razgovoru in debati sva prišla do zaključka, da je v precejšnji meri krivo gospodarsko neorganizirano ljudstvo samo. V celem okraju nimajo menda niti ene mlekarnice, dasiravno se vsled oddaljenosti ne more mleko vnovčevati, dočim bi se surovo maslo, sir in drugi mlečni izdelki lahko spravljali v denar.

Najvažnejši in največji dohodek kočevskega kmeta bi bila pa ovčjereja. Velikanski pašniki ostanejo neizrabljeni, ker niso za košnjo vsled kraškega kamenitega jamastega sveta. Za pašo ovac bi pa bili kot nalašč ustvarjeni. Ker ovčjereja ne zahteva mnogo naprav, daje pa v večji množini lepe dohodke, bi bilo res priporočljivo, se zavzeti za ovčjerejo v večjem obsegu, tako, da bi ista skoraj preživljala prebivalstvo okraja. Če še pomislimo, da bi „Tekstilana“, tovarna sukna v Kočevju, gotovo pokupila vso domačo volno, ako se vpelje odgovarjajočo pasmo, bi se s tem naredilo dvojno dobroto, ker bi se obenem prihranilo stroške uvoza volne iz drugih krajev. Prvi poizkusi so se zelo dobro obnesli. In če bi ljudje, ki porabijo mnogo časa za hujškarijo kočevskega prebivalstva proti Slovenstvu in državi, ta čas porabili za proučevanje gospodarskega napredka, bi marsikateri kmet še danes imel svoje posestvo nezadolženo ter bi mu prihranili mnogo skrbi za bodočnost.

Nazadujoča trgovina z lesom in ogljem je vzela precej poguma ljudem, vendar ta ni v nikaki zvezi z bodočnostjo ovčjereje. Nekateri imajo tudi pomisleke radi volkov, katerih število stalno narašča. To nadlego bi bilo, ne oziraje se na ovčjerejo, pregnati. V to svrhu bi bilo takoj v jeseni posvečati večjo pažnjo uničevanju te zverine. Razven tega bi se moralo dobaviti pse ovčarje, kakor jih imajo v južnih krajih naše države, kjer se pečajo z ovčjerejo v večjem obsegu in tudi niso brez volkov.

O tem sem govoril že z marsikaterim in vsak je mnenja, da bi se morali resno zavzeti za to stvar merodajni činitelji, ker le gospodarsko močni narodi imajo še pričakovati lepše bodočnosti.

Druga stvar, katero pa v precejšnji meri zanemarja razen mladih izjem cela Dolenjska, je, da se vse premalo zanima za turizmo in tujski promet. Tudi v kočevskem okolišu je precej lepih razglednih točk in podzemeljskih jam, za katere se nihče ne zmeni, ker ni niti enega markiranega pota in potrebne reklame. Tudi v tem oziru bi bilo treba kaj storiti, kajti pri današnjem razvoju turizma prinašajo tujci lepe denarje v deželo ter s tem množe blagostanje prebivalstva. Mlinar Iv.

Mesno industrijo in mesarijo J. KOSCHER, Kočevje

sem prevzel s 1. julijem t. l. ter se toplo priporočam slavnemu občinstvu in dosedanjim odjemalcem v Kočevju, Ljubljani itd. z zagotovitvijo točne, solidne in prvovrstne postrežbe en gros in en detail.

Eko Zdravje

3-1 mesar in prekajevalec, Kočevje 94.

Veliko stavbeno parcelo

v Toplicah pri Novem mestu v bližini kopalnišča in hotela ugodno prodam. Ivan Bogataj, Kočevje.

Zahvala.

Gojenci in gojenke drž. zavoda za slepe v Kočevju čutimo prijetno dolžnost, izreči najlepšo zahvalo vsem, ki so pripomogli k tako lepemu uspehu proslave Vidovega dne. Zahvaljujemo se vsem cenjenim damam z gospo županovo Dr. Sajovicevo na čelu za bogato pogo-titev popoldne v zavodu in zvečer po proslavi v hotelu.

Izdaja za konzorcij in urejuje Pavle Homan, Kočevje.
Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.

P. t. potnikom in posetnikom Kočevja ter cenj. mešanstvu se priporoča

HOTEL „TRST“, Kočevje

Prvovrstna kuhinja. Najboljša vina.

Sobe za tujce. — Avtogaraža.

J. Klemenčič
hotelir.

Anton Bizjak, čevljarska delavnica Borovnica

izdeluje in oddaja svoje čevljarske izdelke zlasti moško trpežno obutev najceneje.

ZOBNI ATELJE BORIS BAN, Kočevje

vis à vis župne cerkve, hiša tvrdke Peter Petsche

izvršuje solidno in zanesljivo vsa v zobotehnično stroko spadajoča dela. — Vsak delavnik od 8. do 12. in od 2. in 5. ure, ob nedeljah od 8. do 12. ure.

Zlate, srebrne, porcelanaste in cementne plombe, zlate mostičke in krone, umetno zobovje, čiščenje zob, pritrjevanje, obnova.

CENE IN DELO BREZ KONKURENCE!

Pozor!

Poljedelci in obrtniki!

Pozor!

Brezkonkurenčno si nabavite Vaše potrebščine, kakor: železo, pločevino, žičnike, žico, štedilnike, razno kovaško, ključavničarsko, mizarstvo in drugo obrtniško ter poljedelsko orodje, barve, razne lake, bencin, olje, firnež itd. Poljedelski stroji, razni plugi, brane, slamo-reznice, mlatilnice, čistilnice pri stari na novo urejeni tvrdki

Fr. Göderer nasl. FR. HUBER, Kočevje.

Zaloga najboljšega cementa in drugih stavbenih potrebščin.

Zaloga smodnika in vseh drugih lovskih potrebščin.

DIJAŠKI DOM KOČEVJE.

Največji tovrstni internat Jugoslavije.

Prvovrsten internat za srednješolsko učečo se mladino pod pedagogičnim vodstvom in nadzorstvom aktivnih srednješolskih profesorjev.

Krasna igrišča. — Smrekovi gozdovi. — Lastni vrtovi. — Lastna ekonomija.
Popolna prvovrstna oskrba. Nizke cene.

STEVILO MEST OMEJENO NA 120 GOJENCEV.

5% Mestna hranilnica v Kočevju

Uradni prostori so v Gradu Trg Kralja
Petra Osvoboditelja.

Uradni dnevi vsak ponedeljek in četrtek od 8. do 11. ure dopoldne
in ob sejnih od 8. do 12. ure dopoldne.

Stanje vlog dne 1. januarja 1926:
Din 19,117.539/23

Obrestna mera za hranilne vloge (brez odbitka rentnega davka) 5%
Obrestna mera za hipoteke 8%
Obrestna mera za menice 12%